

TARTUNTATAUTILAIN 58 G §:N MUKAINEN PÄÄTÖS KYMENLAAKSON SAIRAANHOITOPIIRIN ALUEELLE

ASIAN TAUSTAA

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Koronavirus on yleisvaarallinen tartuntatauti. Valtioneuvosto antoi 16.3.2020 ensimmäisen suosituksen, jonka mukaan julkisia kokoontumisia rajoitetaan uuden koronaviruksen aiheuttaman infektion (covid-19) leviämisen ehkäisemiseksi.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on ajalla 17.3.2020-31.3.2021 antamillaan päätöksillä tehnyt tartuntatautilain mukaiset rajoitukset alueellaan.

Aluehallintovirasto on 31.3.2021 antamallaan päätöksellä (ESAVI/10258/2021) kieltänyt tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin nojalla toimialueensa kuntien alueella kaikki sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset. Sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa voidaan kuitenkin järjestää yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia, joihin osallistuu enintään 6 (kuusi) henkilöä, edellyttäen, että turvallisuus niissä voidaan varmistaa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen 21.9.2020 antamaa ohjetta. Päätös on voimassa ajalla 1.4.2021-30.4.2021.

Aluehallintovirasto on lisäksi 31.3.2021 antamallaan päätöksellä (ESAVI/10258/2021) velvoittanut tartuntatautilain 58 d §:n 1 momentin nojalla kaikkia 58 d §:n 5 momentissa tarkoitettuja toimijoita järjestämään 3 momentissa tarkoitettujen yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käytön toimialueensa kuntien alueella siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä

seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää 4 momentissa tarkoitettu lähikontakti toisiinsa. Päätös on voimassa ajalla 1.4.2021-30.4.2021.

KUULEMINEN

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Aluehallintovirasto määrää tartuntatautilain 58 g §:n 1 momentin nojalla kaikki Kymenlaakson sairaanhoitopiirin kuntien alueella sijaitsevat tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat suljettaviksi asiakkailta ja osallistujilta siltä osin, kuin niitä käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan.

Edellä mainittuja tiloja voidaan kuitenkin käyttää vuonna 2008 syntyneiden ja sitä nuorempien lasten ohjattuun harrastustoimintaan sekä lakisääteisten palvelujen toteuttamiseen.

Tartuntatautilain 58 g § 4 momentissa tarkoitettut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettut tilat, 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettu toiminta ja ne tahot, joita tämä päätös velvoittaa on määritelty tämän päätöksen perusteluissa.

Tämä päätös ei koske ammattuurheilemista eikä yksityis- tai perhelämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Määräys on voimassa ajalla 10.4.2021-23.4.2021.

Perustelut

Keskeiset säännökset

Tartuntatautilain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilakiin on tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (147/2021) muun muassa väliaikaisesti lisätty 58 c – 58 h § ja 59 a – 59 e §. Edellä mainitut väliaikaiset pykälät ovat voimassa 30.6.2021 asti.

Tartuntatautilain 58 d § ja 58 g §:ää on muutettu tartuntatautilain 58 d §:n ja 58 g §:n muuttamisesta annetulla lailla (262/2021). Muutos on tullut voimaan 31.3.2021 ja on voimassa 30.6.2021 asti.

Tartuntatautilain 58 c §:n 1 momentin mukaan yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen sisätilojen sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajattujen ulkotilojen, joita käytetään asiakkaille tai osallistujille suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tietyssä ajankohtana, hallinnasta vastaavan 3 momentissa tarkoitetun toimijan on covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi toiminnassaan huolehdittava, että:

- 1) asiakkaille ja osallistujilla on mahdollisuus käsien puhdistamiseen;
- 2) asiakkaille ja osallistujille annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä koskevat toimintaohjeet; ja
- 3) tilojen ja pintojen puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään.

Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan tässä pykälässä tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan 3 momentissa säädetyn toimijan tulee lisäksi järjestää asiakkaiden ja osallistujien oleskelu sillä tavoin väljästi, kuin se kyseisen toiminnan erityispiirteet huomioon ottaen on mahdollista ja sijoittaa mahdolliset asiakaspaikat riittävän etäälle toisistaan.

Pykälän 3 momentissa säädetään niistä toimijoista, joita edellä 58 c §:ssä säädettyt velvollisuudet koskevat. Pykälän 4-5 momenttien mukaan 1 momentissa säädettyt velvollisuudet eivät kuitenkaan koske yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa eivätkä ne saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Kyseisen pykälän 7 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käsien puhdistamismahdollisuuden järjestämisestä, asiakkaille ja osallistujille annettavien toimintaohjeiden antamisesta sekä tilojen ja pintojen puhdistamisesta.

Tartuntatautilain 58 d §:n 1 momentin mukaan, jos on ilmeistä, että 58 c §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä on välttämätöntä, aluehallintovirasto voi antaa alueellaan kaikkia 5 momentissa mainittuja toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käyttö on järjestettävä siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää 4 momentissa tarkoitettu lähikontakti toisiinsa. Aluehallintoviraston tekemän päätöksen edellytyksenä on lisäksi,

että toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Päätöksestä on käytävä ilmi, että toimija voi toteuttaa veloitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Päätöksessä on lisäksi selostettava, mitä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla sekä lähikontaktilla tarkoitetaan. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut veloitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja veloitteita.

Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan 1 momentin mukainen päätös saadaan tehdä, jos sairaanhoitopiirin alueella 14 viimeisimmän päivän, jolta tieto on saatavilla, aikana todennettujen tartuntojen ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on vähintään 25 ja kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella.

Kyseisen pykälän 3 momentissa säädetään, että yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun edellä 1 momentissa tarkoitettuja tiloja ovat 1) sisätilat, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun, 2) alueellisesti ja toiminnallisesti rajatut ulkotilat, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tietyinä ajankohtana sekä 3) tilat, joita käytetään jäljempänä 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan niiden asiakas- tai osallistujamäärästä riippumatta.

Kyseisen pykälän 4 momentin mukaan lähikontaktilla tarkoitetaan ihmisten 1) oleskelua kasvotusten tai samassa tilassa alle kahden metrin etäisyydellä toisistaan yli 15 minuutin ajan tai 2) fyysistä kontaktia toisiinsa.

Kyseisen pykälän 5 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita:

- 1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa ja Ahvenanmaan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettua ravitsemistoiminnan harjoittajia;
- 2) yksityiset elinkeinonharjoittajat;
- 3) kunnat ja kuntayhtymät;
- 4) uskonnolliset yhdyskunnat;
- 5) julkisoikeudelliset laitokset.

Pykälän 6-7 momenttien mukaa 1 momentissa tarkoitettua päätöstä ei sovelleta kuitenkaan oppilaitosten toimintaan, varhaiskasvatukseen, ammattiurheilemiseen eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan eikä se saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Kyseisen pykälän 8 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitetun päätöksen saa tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Päätös on välittömästi kumottava, jos pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

Tartuntatautilain 58 g §:n 1 momentin mukaan, jos on ilmeistä, että 58 d §:n mukaisia ja muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä ja jos se on 2 momentissa säädettyjen edellytysten täyttyessä covid-19-epidemian hallitsemattoman leviämisen estämiseksi välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 4 momentin mukaista toimintaa harjoittavia ja tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat on suljettava asiakkailta ja osallistujilta. Sen lisäksi, mitä hallintolain 44 §:ssä säädetään, päätöksessä on todettava, mitä covid-19-taudin leviämiseksi erityisen tartuntariskin muodostavalla toiminnalla sekä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

Kyseisen pykälän 2 momentissa 1 momentin mukaiselle päätökselle asetetaan vastaavat edellytykset kuin 58 d §:n mukaiselle päätökselle kuitenkin niin, että sairaanhoitopiirin 14 vuorokauden ilmaantuvuuden 100 000 asukasta kohden tulee olla vähintään 50. Lisäksi edellytyksenä on, että tartuntojen määrän sairaanhoitopiirin alueella arvioidaan asian- tuntija-arvion mukaan johtavan sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden tai asiakkaiden hoivan tai potilaiden hoidon olennaiseen vaarantumiseen taikka muuhun vastaavaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän ylikuormittumiseen. Saman pykälän 3 momentin mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on viipymättä ilmoitettava sijaintialueensa kunnille ja aluehallintovirastolle edellä 2 momentissa tarkoitetun tilanteen olemassaolosta tai perustellusta uhasta tilanteen syntymiselle.

Kyseisen pykälän 4 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita niiden harjoittamassa 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- tai urheilutoimintaa taikka 2—6 kohdassa tarkoitettua huvi- tai virkistystoimintaa seuraavissa tiloissa:

- 1) joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat sekä kuntosalit ja muut vastaavat sisäliikuntatilat;
- 2) yleiset saunat ja uimahallien, maauimaloiden, kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat;
- 3) tanssipaidat ja kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin sekä muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat;
- 4) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;
- 5) sisäleikkiuistot ja sisäleikkiuikat;
- 6) kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.

Pykälän 5 momentissa säädetään, että 1 momentissa tarkoitettua päätöstä tehtäessä on otettava huomioon tiedossa oleva asiantuntemus siitä, muodostaako asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä erityisen riskin covid-19-taudin leviämiseksi, sekä se, onko toiminnassa tai siihen käytettävissä tiloissa erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiseksi.

Pykälän 6 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu päätös ei koske ammattiurheilemista eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Pykälän 7 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettua päätöksen saa tehdä enintään kahden viikon ajaksi kerrallaan. Päätöksen ajantasaisuutta on tarkoin seurattava ja se on välittömästi kumottava, jos pykälässä säädetty edellytykset eivät enää täyty.

Edelleen pykälän 8 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 4 momentissa tarkoitetuista toiminnasta ja tiloista.

Tartuntatautilain 58 h §:n 1 momentin mukaan, jos kunnan tartuntatautiin torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on tehnyt 58 d §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöksen, asiakkaille tai osallistujille tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan ja niitä toiminnassaan käyttävän toimijan on laadittava kirjallinen suunnitelma siitä, miten se toteuttaa päätöksessä asetetut velvollisuudet ja rajoitukset. Kyseisen pykälän 3 momentin mukaan suunnitelma on pyynnöstä esitettävä kunnalle tai aluehallintovirastolle. Suunnitelma on siihen sisältyviä henkilötietoja lukuun ottamatta pidettävä tilassa asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien nähtävillä. Kyseisen pykälän 4 momentissa säädetään, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettua suunnitelman sisällöstä ja laatimisesta.

Tartuntatautilain 59 a §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto ja kunta valvovat toimialueillaan 58 §:ssä, 58 c §:n 1 ja 2 momentissa, 58 d ja 58 g §:ssä sekä 58 h §:n 1 momentissa säädettyjen velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista. Tartuntatautilain 59 b §:ssä säädetään valvonnan toteuttamiseksi tehtävistä tarkastuksista ja 59 c §:ssä toimivallasta antaa määräyksiä ja asettaa pakkokeinoja.

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Lain esityöt

Hallituksen esityksen (245/2020) 58 d §:ää koskevien säännöskohtaisten perustelujen mukaan aluehallintoviraston ja kunnan harkintapohja määräytyy THL:n tuottaman tiedon ja ohjeistuksen mukaisesti, ottaen huomioon myös sairaanhoitopiirin tuottama tarkempi aluekuva ja alueen muut toimenpiteet. Päätökset on perusteltava alueen tarpeilla, ja niissä on kuvattava kokonaisarviointi toimenpiteiden epidemiologisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Esityksen mukaan koronavirustartuntojen leviämisen estämisen lisäksi sääntelyn tavoitteena olisi toteuttaa elinkeinonharjoittajan näkökulmasta hallinto-oikeudellista lievimmän haitan periaatetta siten, että elinkeinonharjoittajille enemmän velvoitteita asettavat keinot olisi porrastettu ja toimintaan eniten puuttuvat toimet olisivat aina viimesijaisia. Lähes vastaavasti todetaan esityksessä tartuntatautilain 58 g §:n osalta. Kyseistä pykälää koskevissa säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan lisäksi, että säännös on viimesijainen keino viranomaistoimin nopeasti, riittävän ennakoivasti ja mahdollisimman lyhytaikaisesti reagoida alueelliseen vaikeaan tautitilanteeseen, jos millään muilla keinoin covid-19-epidemian leviämistä alueella ei voida estää.

Hallituksen esityksessä todetaan, että lakiehdotuksen mukaan tilojen sulkeminen voisi koskea erilaisia liikuntaan ja urheiluun käytettäviä tiloja, uimahalleja, kylpylöiden allastiloja, yleisiä saunoja, harrastustoiminnan tiloja, huvi- ja teemapuistoja, tivoleita sekä sisäleikkipuistoja ja sisäleikkipaikkoja kuten myös kauppakeskusten yleisiä tiloja. Valtioneuvoston arvion mukaan näissä tiloissa tapahtuvan toiminnan luonne on sellaista, että siinä asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa, sijoittuminen tai mahdollisuus taudin leviämiseen pintojen välityksellä voi muodostaa erityisen riskin covid-19-taudin leviämiseksi tai tiloissa on muutoin erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle.

Esityksen mukaan tilojen sulkeminen olisi täsmällisesti ja tarkkarajaisesti rajoitettu vain lakiehdotuksen 58 g §:n 4 momentissa lueteltuihin tiloihin. Lisäksi pykälän soveltamisen edellytyksen olisi, että lakiehdotuksen 58 d §:n mukaisia toimenpiteitä lähikontaktien välttämiseksi tai

muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä. Ehdotuksen 58 § d §:ää sovellettaisiin vain sisätiloihin, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun tai alueellisesti ja toiminnallisesti rajattuihin ulkotiloihin, joita käytetään yli 50 asiakkaan ja osallistujan samanaikaiseen oleskeluun. Esityksessä todetaan, että tästä seuraisi, että 58 g §:n mukaisesti tilat voitaisiin sulkea sisätiloissa vain yli 10 hengen ja ulkotiloissa vain yli 50 hengen osallistujamäärältä.

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta korostaa hallituksen esityksen johdosta antamassaan mietinnössä (StVM 1/2021 vp), että lakiehdotuksen lähtökohta on, että tarvittavat toimenpiteet toteutetaan eri toiminnoissa ensisijaisesti 58 c ja 58 d §:n nojalla. Vasta, jos nämä ja muut toteutetut toimet eivät riitä, voidaan turvautua 58 g §:n sääntelyyn. Tällöinkin toimenpiteiden tulee olla epidemian hallitsemattoman leviämisen estämiseksi välttämättömiä ja pykälän 2 momentissa säädettävien edellytysten tulee täytyä.

Hallituksen esityksen (31/2021) 58 g §:ää koskevien säännöskohtaisten perustelujen mukaan soveltaminen ei olisi riippuvainen siitä, kuinka laajalle asiakas- ja osallistujamäärälle kyseisiä tiloja käytettäisiin, vaan sulkeminen koskisi kaikkia 58 g §:n 4 momentissa säädettyjä tiloja. Pykälän 4 momentissa tarkoitettuihin tiloihin liittyvä toiminta on sellaista, jossa on erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle ottaen huomioon ihmisten fyysinen läheisyys ja yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai riski taudin leviämislle tilojen pintojen välityksellä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa 58 d ja 58 g §:n muuttamista koskevan hallituksen esityksen johdosta antamassaan mietinnössä (StVM 7/2021 vp), että valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tullut esiin, että tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin sanamuoto jättää epäselväksi, onko lainsäätäjän tarkoituksena ollut, että tilojen sulkeminen kohdistuu ainoastaan liikunta- tai urheilutoimintaan tai hui- tai virkistystoimintaan säännöksessä mainituissa tiloissa vai onko esityksen tarkoituksena mahdollistaa tilojen sulkeminen kokonaan.

Saadun selvityksen mukaan tarkoituksena on, että erityisen tartuntariskin toiminnot voidaan edellytysten täytyessä kyseessä olevissa tiloissa kieltää kokonaan sulkemalla tilat. Valiokunta toteaa, että kyseisissä tiloissa voidaan järjestää poikkeuksellisesti muuta toimintaa, johon ei sisälly erityistä tartuntariskiä, esimerkiksi covid-19-rokotuksia, vaikka tilat olisikin suljettu niiden tavanomaiselta toiminnalta. Sulkemispäätös ei saa myöskään estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin.

Valiokunta toteaa, että esimerkiksi maneeseissa harjoitettava ratsastustoiminta ja muu vastaava toiminta eivät yksilöurheiluna kuulu soveltami-

sen piiriin. Valiokunta korostaa kuitenkin, että näissäkin tiloissa on noudatettava 58 c §:n mukaisia velvoitteita ja niihin voidaan kohdistaa 58 d §:n mukaisia päätöksiä.

Valiokunta kantaa erityistä huolta lasten ja nuorten harrastustoiminnan jatkumisesta. Valiokunta korostaa, että 58 g §:n soveltamisessa tulee huomioida erityisesti lasten ja nuorten mahdollisuudet harrastaa liikuntaa.

Mietinnössä todetaan myös, että valiokunta katsoo, että 58 g §:n soveltaminen on sinänsä mahdollista kiireellisissä tilanteissa, joissa ei ensin ole tehty 58 d §:n mukaista päätöstä. Valiokunta korostaa, että lähtökohtaisesti tulee ensisijassa käyttää lievempiä rajoituksia ja siirtyä porrastetusti tiukempiin, jos se on epidemiatilanteen vuoksi välttämätöntä.

Valtakunnallinen ohjaus ja epidemiatilanne

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan uusi koronavirus (SARS-CoV2) tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun sairastunut henkilö yskii tai aivastaa. Lähikontaktissa korona voi tarttua myös kosketuksen välityksellä, jos sairastunut on esimerkiksi yskinyt käsiinsä ja on sen jälkeen koskenut toiseen ihmiseen. Virus voi tarttua myös kosketuksen kautta pinnoilta, joille on hiljattain päätyntä sairastuneen hengitystie-eritteitä. Koronavirukset ovat kuitenkin rakenteeltaan sellaisia, että ne eivät säily tartuttavina pinnoilla pitkään.

Viruksille on tyypillistä, että ne muuntuvat. Näin tekee myös koronavirus. Kun virukset lisääntyvät, niiden perimään ilmaantuu muutoksia eli mutaatioita. Muuntuneet virukset, eli virusvariantit, saattavat poiketa ominaisuuksiltaan aiemmin levinneestä viruskannasta. Maailmalla kiertää tällä hetkellä useita eri koronaviruksen muunnoksia. Osa näistä muunnoksista leviää aiempia muunnoksia nopeammin. Tällä hetkellä ei kuitenkaan ole selkeää näyttöä siitä, että Suomessa nyt kiertävät virusmuunnokset aiheuttaisivat vakavamman taudin kuin aiemmat viruskannat.

Koronavirusrokote tarjoaa suojaa koronavirustautia ja erityisesti sen vakavia muotoja vastaan. Ei vielä tiedetä varmasti, kuinka hyvin koronarokotteet estävät viruksen tarttumista ihmisestä toiseen. Tieto rokotteiden kyvystä estää tartuntoja tarkentuu tutkimustiedon karttuessa. Nykytiedon mukaan nyt käytössä olevat koronarokotteet antavat suojaa myös Suomessa tavattuja virusmuunnoksia vastaan. Rokotteiden suojateho voi kuitenkin olla tiettyjä muunnoksia vastaan heikompi. Todennäköistä on, että rokotteet suojaavat tehokkaasti taudin vakavilta muodoilta.

Suomi on mukana kaikissa Euroopan unionin koronarokotehankinnoissa. Niihin rokotteet on valittu niiden todennäköisen valmistumisaikataulun sekä oletetun tehon ja turvallisuuden mukaan. Rokotusten aikaan Suomessa vaikuttavat eniten myyntilupien myöntäminen sekä rokotteiden saatavuus. Koronarokotukset on aloitettu EU:n alueella ja myös Suomessa.

Koronarokotuksilla pyritään Suomessa ensisijaisesti estämään koronaviruksen aiheuttamaa tautitaakkaa eli vakavia tautitapauksia, ennenaikaisia kuolemia ja elinvuosien menetystä sekä ylläpitämään terveydenhuollon kantokykyä. Rokotteiden hankinnasta vastaa sosiaali- ja terveysministeriö. Lopullisen päätöksen hankittavista rokotteista tekee valtioneuvosto. Eduskunta päättää rokotteiden hankinnan rahoituksesta. Sosiaali- ja terveysministeriö on todennut, että koronarokotteita hankitaan koko väestölle. Koska rokotteita saadaan vähitellen, rokotetta tarjotaan ensimmäisenä tietyille sosiaali- ja terveysalan työntekijöille ja vakavan koronavirustaudin riskiryhmille eli ikääntyneille sekä heille, joilla on lääketieteellisiä riskitekijöitä. Muun väestön rokotukset voidaan tämänhetkisen arvion mukaan aloittaa kesällä 2021.

Valtioneuvosto on periaatepäätöksellään 3.9.2020 (VNK/2020/106) puoltanut sosiaali- ja terveysministeriön tekemää toimintasuunnitelmaa hybridistrategian mukaisten suositusten ja rajoitusten toteuttamiseen covid-19-epidemian ensimmäisen vaiheen jälkeen (sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:26). Suunnitelmassa epidemian hallinnan lähtökohdina ovat paikallisten ja alueellisten viranomaisten tartuntatautilain mukaisesti tekemät toimet ja päätökset.

Valtioneuvoston 23.10.2020 tekemä periaatepäätös hybridistrategian toimintasuunnitelman toimeenpanoon liittyvistä suosituksista (STM/2020/192) sisältää valtakunnalliset ja alueelliset suositukset, joilla tuetaan alueellisia toimia epidemian leviämisen estämiseksi ja vaikutetaan siihen, että epidemia saadaan mahdollisimman nopeasti hillittyä. Periaatepäätöksen mukaan epidemiaa torjutaan tartuntatautilain nojalla ensisijaisesti paikallisin ja alueellisin toimin. Periaatepäätökseen kirjatut suositukset perustuvat hallituksen linjauksiin 15. lokakuuta, ja niissä otetaan huomioon epidemiologinen tilannearvio.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 24.11.2020 antanut ohjauskirjeen ohjeista ja suosituksista epidemian leviämisen estämiseksi Uudellamaalla sekä muissa leviämisvaiheen uhatta olevissa maakunnissa (VN/25925/2020). Ministeriö on arvioinut erityisesti Uudellamaalla alueen viranomaisten toteuttamia toimenpiteitä, mutta myös yleisemmin valtakunnan alueella kiihtymis- ja leviämisvaiheen toimenpiteitä. Toimenpiteet ovat oikeansuuntaisia, mutta taudin leviämisen nopea kehitys osoittaa, että niillä ei ole pystytty riittävään ennakoiavuuteen ja laajuuteen leviämisen tehokkaaksi estämiseksi. Epidemiatilanteen hallitsemattoman leviämisen uhka erityisesti Uudellamaalla on ilmeinen.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 18.12.2020 lähettänyt kunnille, sairaanhoitopiireille ja muille kuntayhtymille kirjeen Epidemian leviämisen estäminen kiihtymis- ja leviämisvaiheessa tai niiden uhatta olevissa maakunnissa (VN/28363/2020). Kirjeessä todetaan muun muassa, että epidemiatilanteen hallitsemattoman leviämisen sekä palvelujärjestelmän ylikuormittumisen uhka on edelleen ilmeinen. Vain nopeilla, ennakoivilla,

määrätietoisilla ja laajamittaisilla toimilla voidaan estää epidemian leviäminen ja sen aiheuttamat vaarat ihmisten terveydelle sekä perusoikeuksien toteutumiselle. Alueen tilannetta arvioitaessa on merkitystä annettava myös ympäröivien alueiden tartuntatilanteelle sekä valtakunnalliselle epidemiatilanteelle. Rajoitustoimenpiteitä ei saa myöskään purkaa ennenaikaisesti, vaan suosituksia ja rajoituksia tulee lieventää harkiten, jotta uusia tartuntaryppäitä ei pääse syntymään.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 29.12.2020 lisäksi lähettänyt kunnille, sairaanhoitopiireille ja muille kuntayhtymille kirjeen Hybridistrategian toimintasuunnitelman päivitykset (VN/288/2020). Kirjeessä todetaan ministeriön päivittäneen Valtioneuvoston periaatepäätöksen 22.12.2020 mukaisesti hybridistrategian toimintasuunnitelman. Kirjeessä todetaan, että toimintasuunnitelmassa kuvataan kolme epidemian vaihetta luonnehtivaa kuvausta, joiden avulla suositusten ja rajoitusten tarvetta ja kohdentamista arvioidaan ja joita käytetään päätöksenteon tukena alueellisesti ja valtakunnallisesti. Vaihekuvausten joitakin yksityiskohtia on tarkennettu syksyn 2020 kokemusten perusteella.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 28.1.2021 antanut ohjauskirjeen Rajoitustoimenpiteet virusmuunnoksen ja epidemian leviämisen estämiseksi (VN/909/2021). Kirjeen mukaan uutena potentiaalisesti merkittävänä epidemiologisena uhkatekijänä on ilmennyt SARS-COV-2 virusmuunnoksia, jotka leviävät selvästi nopeammin kuin koronaviruksen aiemmat alatyypit. Vaikka tapauskuolleisuus ei vaikuta lisääntyneen, voi uusi virusmuunnos yleistyessään aiheuttaa selvästi aiempaa nopeammin leviävän epidemian ja lisääntyneen tapausmäärän johdosta vakavasti vaarantaa terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn. Virusmuunnoksen muodostaman merkittävän uuden epidemiauhan johdosta hybridistrategian toimintasuunnitelmaan on 26.1.2021 tehty täydennys, jota valtioneuvosto on periaatepäätöksellään (STM/12/2021) puoltanut. Kirjeessä annetaan toimintasuunnitelman mukaiset suositukset toimenpiteille nykytilanteessa. Kirjeessä tuodaan lisäksi esiin, että toimintasuunnitelman täydennyksessä kuvataan ennakkollisesti kaksi epidemian edelleen kiihtymisen tilannetta ja niihin liittyvää toimenpidekokonaisuutta.

Valtioneuvosto on 25.2.2021 (STM/2021/32) tehnyt periaatepäätöksen hybridistrategian toimintasuunnitelman täydennyksessä tarkoitetun tason kaksi käyttöönotosta. Sosiaali- ja terveysministeriö on 25.2.2021 antanut ohjauskirjeen Rajoitustoimenpiteet virusmuunnoksen ja epidemian leviämisen estämiseksi – tartuntatautilain uudet valtuudet ja hybridistrategian toimintasuunnitelma (VN/4947/2021), jossa todetaan, että tartuntatautilain muutos (147/2021), jolla lakiin lisättiin uudet tilapäiset toimivaltuudet epidemian leviämisen estämiseksi, tuli voimaan 22.2.2021. Tilapäiset valtuudet ovat voimassa 30.6.2021 saakka. Ministeriö on tämän lainmuutoksen johdosta 25.2.2021 päivittänyt toimintasuunnitelman osan 3 sekä sen liitteenä aiemmat 23.10.2020 annetut ministeriöiden toimenpidesuosituksot eri epidemiavaiheisiin. Toimintasuunnitelman osassa 3

todetaan julkisten tilojen osalta, että tartuntatautilain 58 g §:ssä tarkoitettujen edellytysten täytyessä erikseen säädettyjen korkean tartuntariskin julkisten tilojen käyttö keskeytetään päätöksellä tilapäisesti kokonaan enintään kahdeksi viikoksi kerrallaan. Päätös ei koske ammattiurheilusta eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa. Edelleen todetaan, että päätöksenteossa on tarkasti arvioitava toimenpiteiden taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä vaikutuksia sekä niiden perusteella kohdennettava ja rajattava toimenpiteitä niin asiallisesti, alueellisesti kuin ajallisesti. Erityisesti lasten ja nuorten sekä toimintakyvyltään rajoittuneiden väestöryhmien terveydellisiä, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia edistävään toimintaan kohdistettujen merkittävien rajoitusten osalta on syytä käyttää tarkkaa harkintaa ja arvioida toimenpiteiden vaikutuksia laaja-alaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 1.3.2021 (VN/5229/2021) antanut ohjauskirjeen koskien tason kaksi käyttöönottoa ja siihen liittyviä rajoitustoimenpiteitä virusmuunnoksen ja epidemian leviämisen estämiseksi. Ohjauskirjeen mukaan Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueen maakunnat, joilla tason kaksi toimenpiteet tulevat kyseeseen, ovat ministeriön arvion 24.2.2021 mukaan Helsinki ja Uusimaa sekä Kanta-Häme. Ohjauskirjeessä todetaan, että leviämisvaiheessa oleviksi arvioiduilla ja rinnastettavilla alueilla on sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan välttämätöntä ottaa välittömästi käyttöön sen leviämisvaiheessa toteutettavaksi suositellut ohjauskirjeessä luetellut toimenpiteet. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö katsoo perustelluksi suositella, että edellä kiihtymisvaiheessa oleviksi arvioiduilla alueilla otetaan valtakunnallisen epidemiantorjunnan tehostamiseksi sekä epidemian leviämisen estämiseksi välittömästi käyttöön edellä leviämisvaiheessa toteutettavaksi suositellut ohjauskirjeessä luetellut toimenpiteet. Sosiaali- ja terveysministeriö kehottaa vahvistamaan edellä todetut toimenpiteet 28.3.2021 saakka. Kirjeessä ryhmäharrastustoiminta siinä tarkoitetuissa tilanteissa on suositeltu keskeyttämään vuonna 2007 syntyneiden ja sitä vanhempien lasten osalta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 5.3.2021 täsmentänyt 1.3.2021 antamaansa ohjauskirjettä todeten muun muassa, että valtakunnallinen sulku tarkoittaa, että toimenpidetason 2 toimet otetaan käyttöön hallituksen linjauksen mukaisesti kiihtymis- ja leviämisvaiheen alueilla eli lähes koko maassa. Perusteluna sille on valtakunnallinen epidemiatilanne. Toimenpidetason 2 toimet on kuvattu STM:n 1.3.2021 antamassa ohjauskirjeessä. Tason kaksi toimenpidetason kokonaisuudella tavoitellaan nopeaa ja voimakasta kontaktien vähenemistä määrääjäksi koko maan tasolla.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 5.3.2021 myös antanut ohjauskirjettä 1.3.2021 täydentävän ohjauskirjeen Alueille ohjattavat ja suositeltavat toimenpiteet epidemian leviämisen estämiseksi. (VN/5896/2021). Kirjeessä todetaan, että alueita, joilla tason kaksi toimenpiteet tulevat kyseeseen, ovat leviämisvaiheen kriteerit täyttävät alueet tai niihin toimenpidetarpeiltaan muista syistä rinnastettavat alueet. Päijät-Hämeen ja

Etelä-Karjalan alueilla epidemian on 3.3.2021 arvioitu olevan leviämisvaiheessa. Sosiaali- ja terveysministeriön tilannekuva- ja mallinnusryhmässä 3.3.2021 tehdyn arvion perusteella ministeriö on tehnyt päätöksen Etelä-Karjalan ja Päijät-Hämeen alueiden ohjaamisesta toimenpidesolalle kaksi. Ohjaamisen perusteena on alueilla täyttyvät leviämisvaiheen kriteerit. Sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa Etelä-Karjalan ja Päijät-Hämeen alueita ottamaan välittömästi käyttöön hybridistrategian toimintasuunnitelman sekä sen täydennyksen mukaiset leviämisvaiheen toimet (ml. tartuntatautilain uudet valtuudet) ja lisätoimet.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 2.3.2021 päivätyssä muistiossaan ottanut kantaa tartuntatautilain 58 g §:n tulkintaan ja todennut, että lain 58 d ja 58 g §:iä sovellettaessa esikysymyksenä on ratkaistava lain soveltuminen tiettyyn tilaan ja toimintaan. Vasta tämän jälkeen tulee tehdä kyseisiin toimijoihin kohdistuva päätös lain mukaisista velvoitteista ja rajoitteista. STM toteaa, että päätös kohdistuu tällöin sen kohteena olevaan tilaan ja toimintaan täysimääräisesti. Laissa ei STM:n mukaan erotella tämän sääntelyn oikeusvaikutuksia sen suhteen, kuinka monta henkilöä tilassa tosiasiallisesti kullakin hetkellä oleskelee. Näin ollen tehtävä päätös koskee sen soveltamisalassa olevaa tilaa ja toimintaa kokonaisuudessaan.

Sosiaali- ja terveysministeriö on myös 5.3.2021 antanut ohjauskirjeen Tartuntatautilain 22.2.2021 voimaan tulleiden muutosten valvonta, jossa muun muassa todetaan, että aluehallintovirasto, kunta ja Liikenne- ja viestintävirasto valvovat lain noudattamista. Lain pykälät mahdollistavat joustavasti kunnan eri viranomaisten, kuten ympäristöterveydenhuollon viranomaisten osallistumisen valvontaan. Valvonnassa kunnan, aluehallintoviraston ja Liikenne- ja viestintäviraston on tehtävä yhteistyötä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 25.3.2021 (VN/5896/2021) antanut ohjauskirjeen koskien alueille ohjattavia ja suositeltavia toimenpiteitä epidemian leviämisen estämiseksi. Ohjauskirjeen mukaan Kymenlaakson alue on siirtynyt 24.3.2021 epidemian kiihtymisvaiheesta leviämisvaiheeseen. Sosiaali- ja terveysministeriön tilannekuva- ja mallinnusryhmässä 24.3.2021 tehdyn arvion perusteella ministeriö on tehnyt päätöksen Kymenlaakson alueen ohjaamisesta toimenpidetasolle kaksi. Ohjaamisen perusteena on alueilla täyttyvät leviämisvaiheen kriteerit. Sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa Kymenlaakson aluetta ottamaan välittömästi käyttöön hybridistrategian toimintasuunnitelman sekä sen täydennyksen mukaiset leviämisvaiheen toimet (ml. tartuntatautilain uudet valtuudet) ja lisätoimet.

Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos on 23.2.2021 antanut lausunnon sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelman mukaisista covid-19-epidemian torjunnan toimenpidetasoista. THL arvioi, että covid-19-epidemia on helmikuun 2021 alkupuolelta alkaen kiihtynyt voimakkaasti erityisesti Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä. Sekä taudin ilmaantuvuus erityisesti nuorilla ja työikäisillä aikuisilla sekä sairaalahoidon kuormitus

ovat kohonneet edeltäviä viikkoja korkeammalla tasolla. Sairaanhoidopiiriltä saatujen tietojen mukaan muuntuneen koronaviruksen aiheuttamat tartunnat ovat selvästi lisääntyneet ja tämä voi selvästi kiihdyttää epidemian kiihtymistä sekä johtaa sairaala- ja tehohoidon merkittävään kuormittumiseen.

Lausunnon mukaan muiden sairaanhoidopiirien alueella epidemiatilanne jatkuu vaihtelevana. Parhaillaan varsinkin Satakunnan sairaanhoidopiirissä ja Ahvenanmaalla esiintyy laajoja tartuntaryppäitä, jotka on kuitenkin tunnistettu hyvin ja alueellisilla torjuntatoimenpiteillä mukaan lukien kohdennetulla testaamisella ja laajoilla karanteenitoimilla on edellytyksiä rajoittaa epidemian laajempaa leviämistä. Vaasan ja Varsinais-Suomen sairaanhoidopiireissä ilmaantuvuus jatkuu korkeana, erityisesti työyhteisöihin liittyvien tapausten ja näiden jatkotartuntojen johdosta. Testaus ja tartunnan jäljitys ovat toistaiseksi toimineet ilman merkittäviä viiveitä.

THL arvio, että tason kaksi mukaisten toimenpiteiden käynnistäminen on välttämätöntä erityisesti Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoidopiirissä. Myös muissa leviämisvaiheen sairaanhoidopiireissä (Kanta-Hämeen, Satakunnan, Vaasan ja Varsinais-Suomen sairaanhoidopiirit sekä Ahvenanmaan maakunta) on perusteltua ottaa käyttöön tason kaksi toimenpiteet, kuitenkin huomioiden erityisesti lapsiin ja nuoriin kohdistuvien toimenpiteiden viimesijaisuus suhteessa muihin toimenpiteisiin. Lapin sairaanhoidopiirin tilanne vaatii erityistä seurantaa ja siirtyminen tasolle kaksi voi olla perusteltua koska lomamatkailu voi nopeasti lisätä tartuntatapausten määrää. THL seuraa jatkuvasti eri sairaanhoidopiirien epidemiologista tilannetta ja arvioi muuntuneen viruskannan leviämistä väestössä viikoittain julkaistavassa hybridistrategian seurantaraportissa.

Lausunnon mukaan tason kaksi toimenpiteillä pyritään estämään erityisesti virusmuunnoksen leviämisen aiheuttamaa epidemian kiihtymistä. THL katsoo, että tartuntatautilain (1227/2016) 22.2.2021 voimaan tulleiden uusien säädösten mukaisten toimenpiteiden lisäksi epidemian torjunta vaatii erityisesti kaikkein korkeimman ilmaantuvuuden väestöryhmien sosiaalisia kontakteja vähentäviä lisätoimenpiteitä, kuten ravitsemisliikkeiden aukiolon edelleen rajoittamista koko maassa. Myös työyhteisöissä, joissa on suurta työvoiman vaihtuvuutta, kausityötä tai majoitetaan yhteismajoituksissa, tulisi ottaa käyttöön kattava terveystarkastuskäytäntö, jolla pienennetään riskiä työyhteisössä tai sen ulkopuolelle leviävään koronavirusepidemiaan.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) hybridistrategian seurannan valtakunnallisen tilannearvioraportin 31.3.2021 mukaan valtakunnallinen epidemiatilanne heikentyi nopeasti marraskuussa 2020. Tapausmäärät laskivat marras-joulukuun taitteen huipun jälkeen, mutta ne jäivät korkealle tasolle tammi-helmikuussa 2021. Epidemiatilanne heikentyi merkittävästi helmikuun puolesta välistä alkaen, ja tilanne jatkuu edelleen vakavana.

Maaliskuussa viikolla 12 (ajalla 22.-28.3.) todettiin yhteensä 4154 uutta tapausta, mikä on noin 500 tapausta vähemmän kuin edellisellä viikolla. Tapausmäärien kasvu on siis toistaiseksi taittunut ja kääntynyt lievään laskuun, mutta tartuntoja todetaan edelleen koko maassa hyvin suuria määriä, yli 4000 tapausta viikossa.

Vaikka tapausmäärät eivät kahteen viikkoon ole kasvaneet viikotason seurannassa, tartuntoja todetaan tällä hetkellä Suomessa edelleen niin paljon, että on suuri uhka tilanteen kääntymisestä uudelleen huonompaan suuntaan. Maaliskuun aikana sekä erikoissairaanhoidon vuodeosastokuormitus että tehohoidon tarve kasvoi huomattavasti.

Virusvariantit voivat vaikuttaa covid-19-epidemian kulkuun ja hallintaan. Britanniaista raportoidun virusvariantin (B.1.1.7) on arvioitu tarttuvan ihmisestä toiseen aiemmin kiertänyttä viruskantaa herkemmin ja aiheuttavan siten edelleen suuren riskin epidemian hallinnalle.

Testeihin on hakeuduttu maaliskuussa runsaasti, mutta positiivisten näytteiden osuus testatuista näytteistä on edelleen yli 3 %. Tartuntoja todetaan eniten työikäisillä, tällä hetkellä varsinkin ikäryhmässä 20-29-vuotiaat. Epidemiatilannetta luonnehtivat suuret alueelliset erot, epidemiatilanne on heikoin maan etelä- ja lounaisosissa. Ilmaantuvuus on edelleen hyvin korkea Helsingin ja Uudenmaan ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirien alueilla. Osalla alueista epidemiatilanne on edelleen rauhallinen.

Koko maassa uusien kotimaisten tartuntojen tartunnanlähde saatiin selvitettyä noin 70 %:ssa tapauksista. Selvitettyjen tartuntojen osuus on samaa luokkaa kuin edellisellä viikolla.

Tapausmäärien kasvaessa tartunnanlähde voi merkittävästi viivästyä. Jos jatkotartuntoja ei saada viiveiden vuoksi estettyä, epidemia kiihtyy entisestään. Jäljityksen nopeus on avainasemassa myös virusvarianttien aiheuttamien tartuntaketjujen rajaamisessa. Usean sairaanhoitopiirin alueella on raportoitu joukkoaltistumisia, joista on käynnistynyt tartuntaketjuja. Osa uusista tartuntaketjuista olisi mahdollisesti voitu estää nykyisten suositusten ja rajoitusten noudattamisella. Myöhäinen testiin hakeutuminen on joissain tapauksissa johtanut laajojen tartuntaketjujen syntymiseen ja vaikuttanut sairaalahoitoon tarpeen kasvuun.

Koronavirusrokotukset etenevät hyvin kaikilla erityisvastuualueilla. THL raportoi päivittäin tietoa rokotusten etenemisestä verkkosivuillaan. Yli 80-vuotiaista on rokotettu noin 84 %, 75-79-vuotiaista noin 68 % ja 70-74-vuotiaista noin 34 %. Arvioidaan, että koko maassa 70 vuotta täyttäneet olisivat saaneet yhden rokoteannoksen viikkoihin 15-16 mennessä. Rokotteiden arvioidaan vähentäneen sairaalahoitoon tarvetta covid-19-tautiin sairastuneilla.

Valtioneuvosto on 1.3.2021 todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen

vuoksi. Vaikka epidemiatilanteessa on viimeisen kahden viikon ajan todettu myönteistä kehitystä, eli tapausmäärät ovat hieman laskeneet, ei ole takeita siitä onko myönteinen suuntaus pysyvä. Tartuntoja todetaan edelleen niin paljon, että tartuntojen leviämistä tulee tehokkaasti estää välittömästi sekä tulevien viikkojen ja kuukausien aikana. Epidemiaa torjutaan poikkeusoloissakin ensisijaisesti tartuntatautilain nojalla paikallisin ja alueellisin toimenpitein.

Epidemiatilanteen heikentymisen uhkaan on nykyisessä tilanteessa reagoitava nopeasti ja ennakoivasti ottamalla alueilla käyttöön kaikki tehokkaat, välttämättömät ja oikeasuhtaiset epidemiologisesti tarkoituksenmukaiset toimenpiteet. Kattavilla rajoitustoimilla sekä tehokkaalla testauksella ja nopealla tartunnanjäilytyksellä voidaan hillitä epidemian leviämistä myös virusvarianttien osalta.

Nykyisen epidemiatilanteen vuoksi on perusteltua, että alueilla pidetään yllä ja lisätään ennakoivasti tehokkaita ja kattavia keinoja tartuntojen estämiseksi ja terveydenhuollon kantokyvyn turvaamiseksi. Käytössä olevat suositus- ja rajoitustoimet ja ravitsemisliikkeiden sulkua ovat hidastaneet epidemian kasvuvauhtia. Tartuntoja todetaan siitä huolimatta edelleen paljon. Rajoitustoimien vaikutukset tapausmääriin näkyvät täysimääräisesti viiveellä.

Koronavirus tarttuu varsinkin pitkäkestoisessa lähikontaktissa tehokkaasti. Jokainen voi omalla toiminnallaan hidastaa koronaviruksen leviämistä. Tässä epidemiatilanteessa on ensisijaisen tärkeää vähentää lähikontakteja voimakkaasti ja lievienkin koronavirustautiin sopivien oireiden ilmetessä on hakeuduttava heti testiin. Uusien virusmuunnosten tarttumista ihmisestä toiseen voidaan estää samoilla keinoilla kuin väestössä jo aiemmin esiintyneen koronaviruksen leviämistä.

Rajojen terveysturvallisuutta on parannettu. STM ohjeistaa kaikkia toimivaltaisia viranomaisia toimimaan tilanteen edellyttämällä tavalla ja käyttämään kaikkia tartuntatautilain mahdollistamia toimivaltuuksiaan koronaepidemian leviämisen estämiseksi.

Epidemiatilanne ja saadut asiantuntija-arviot

Aluehallintoviraston rajoituspäätösten tarkoituksena on tartuntatautilain 1 §:ssä säädetyin tavoin ennaltaehkäistä tartuntatautilanteen pahenemista. Joukkoaltistumisten ja taudin leviämisen riski on erityisen suuri kaikissa tilanteissa, joissa suuri joukko ihmisiä kokoontuu ja voi päätyä lähikontakteihin keskenään.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueen sairaanhoitopiirit ovat sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön 10.9.2020 lähettämässä kirjeessä esitetyn ohjauksen mukaisesti perustaneet alueelliset covid-19-yhteistyöryhmät. Yhteistyöryhmien tilanearvioissa huomioidaan epidemiatilanteen lisäksi tartunnan torjuntatoimenpiteiden kokonaisvaikutuksia, mukaan

lukien taloudellisia ja elinkeinoelämään liittyviä vaikutuksia. Aluehallintovirasto on mukana työryhmissä, kuten on myös Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä kunkin alueen elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten edustus.

Aluehallintovirasto on saanut Kymenlaakson sairaanhoitopiirin alueelliselta koronayhteistyöryhmältä arvion sairaanhoitopiirin covid-19-tilannekuvasta ja sen esittämät näkemykset epidemian hillitsemiseksi tarvittavista alueellisista rajoitustoimenpiteistä.

Kymenlaakson alueellisen koronaohjausryhmän kokouksessa 7.4.2021 alueen todettiin olevan koronaepidemian leviämisvaiheessa. Alueen 14 vuorokauden ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden koko sairaanhoitopiirin alueella on 145,1 ja positiivisten näytteiden osuus testatuista on 4,4 %. Tartuntaketjuista epäselviä on noin 30 %. Tartunnan jäljitys on ruuhkautunut laajojen lisääntyvien tartuntaketjujen takia. Isot jäljittämättömät tartuntaryppäät aiheuttavat merkittävän riskin uusille tartunnoille alueella. Viikoilla 12 ja 13 Kymenlaakson kuntosaleilla esiintyi 8 joukkoaltistusta. Ryhmän mukaan mutatoituneiden viruskantojen osuus on noin 80-90 %, mikä luo riskin isoista nopeasti leviävistä tartuntaketjuista. Sairaalahoidossa on 8 koronapotilasta, joista osa on tehohoidossa. Ryhmän mukaan tartuntojen määrän alueella arvioidaan nostavan riskiä sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen.

Ryhmä suosittelee, että Etelä-Suomen aluehallintovirasto määrää tartuntatautilain 58 §:n mukaisen päätöksen Kymenlaakson alueelle kahdeksi viikoksi mahdollisimman pian. Kymenlaakso alueellisen koronaohjausryhmän kokouksessa 7.4.2021 myös THL:n edustaja totesi edellä mainitun päätöksen olevan perusteltu Kymenlaakson alueelle.

Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) hybridistrategian seurannan valtakunnallisten tilannearvioraporttien mukaan viikoilla 9-12 Kymenlaakson sairaanhoitopiirin seitsemän päivän ilmaantuvuusluvut 100 000 asukasta kohden ovat olleet 6.7, 28.8, 30.6 ja 63.7 ja positiivisten näytteiden prosenttiosuus testatuista on ollut 0.5, 1.7, 1.9 ja 3.2.

Johtopäätös

Valtioneuvosto suosittelee 23.10.2020 antamassaan periaatepäätöksessä, että alueellisia rajoitustoimenpiteitä ja tartuntatautien leviämisen ennaltaehkäisyyn perustuvia suosituksia sekä muuta informaatio-ohjausta kohdennetaan lain edellyttämällä tavalla ennakoivasti ja vaikuttavasti. Käyttöön otettavat toimenpiteet on asetettava alueellisen epidemiologisen tilanteen ja käytännön toteutusmahdollisuuksien mukaisesti taroituksenmukaiseen järjestykseen. Päätösten tulee perustua alueen viranomaisten harkinnan mukaisesti siihen, mikä on tehokkainta ja oikeasuhtaisinta alueellisen epidemiologisen tilannekuvan, tartunnan lähteitä

ja tartuntariskiä koskevan yleisen ja alueellisen asiantuntijatiedon sekä muiden käytettävissä olevien tietojen perusteella.

Erilaisten toimenpiteiden alueellisesti, paikallisesti ja ajallisesti kohdennettu, mutta laaja-alainen ja toisiaan tukeva käyttö luo kokonaisuutena alueille parhaat edellytykset torjua epidemian leviämistä. Merkittävästi toimintaa rajoittavat mutta rajatun tason täsmälliset ja tilapäiset toimenpiteet voivat olla perusteltuja nopeissa epidemian vaikeutumistilanteissa.

Edellä esiin tuodut periaatepäätöksen 23.10.2020 lähtökohdat on tuotu esiin myös valtioneuvoston internetsivuilla julkaistussa valtioneuvoston periaatepäätöksen 22.12.2020 mukaan päivitetystä hybridistrategian toimintasuunnitelmassa covid-19-epidemian hillinnän hybridistrategian toteuttamiseen tammi-toukokuussa 2021. Toimintasuunnitelman mukaan epidemiatilanteen heikentymiseen on reagoitava nopeasti ja ennakkoivasti ottamalla käyttöön tehokkaita ja epidemiologisesti tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä. Alueelliset torjunta- ja rajoitustoimet ovat avainasemassa tartuntojen leviämisen estämiseksi, jotta tilanteen heikentymisen saadaan pysäytettyä. Alueen tilannetta arvioitaessa on merkitystä annettava myös ympäröivien alueiden tartuntatilanteelle sekä valtakunnalliselle epidemiatilanteelle. Rajoitustoimenpiteitä ei saa myöskään purkaa ennen aikaisesta, vaan suosituksia ja rajoituksia tulee lieventää harkiten, jotta uusia tartuntaryppäitä ei pääse syntymään. Tilanteessa, jossa ilmaantuvuus on koko maan tasolla noussut ja yhä useampi alue on todennut olevansa joko kiihtymis- tai jopa leviämisvaiheessa, voi Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen arvioida, että ihmisten terveyden suojelemiseksi ja terveydenhuollon kantokyvyn varmistamiseksi on tarpeen ottaa käyttöön lisää toimia ihmisten välisten fyysisten kontaktien vähentämiseksi koko Suomessa.

Muuntoviruksen aiheuttaman epidemiauhan vuoksi 26.1.2021 annetussa hybridistrategian toimintasuunnitelman täydennyksessä kuvataan kolme toimenpidetasoa epidemian nopean kiihtymisen ja koko maata uhkaavan leviämisvaiheen estämiseksi eri tilanteissa.

Valtioneuvosto on 25.2.2021 tehnyt periaatepäätöksen hybridistrategian toimintasuunnitelman täydennyksessä tarkoitetun tason kaksi käyttöön otosta. Periaatepäätöksen mukaan jatkotoimenpiteenä sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa kaikki THL:n sekä ministeriön arvion mukaiset leviämisvaiheen alueet ottamaan käyttöön hybridistrategian toimintasuunnitelman sekä sen täydennyksen mukaiset leviämisvaiheen toimet (mukaan lukien tartuntatautilain uudet valtuudet) ja lisätoimet.

Suomessa on 1.3.2021 alkaen vallinnut poikkeusolot koronavirustilanteesta johtuen.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 1.3.2021 antamassaan ohjauskirjeessä todennut, että leviämisvaiheessa oleviksi arvioiduilla ja rinnastettavilla alueilla on sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan välttämättömyydestä ottaa välittömästi käyttöön sen leviämisvaiheessa toteutettavaksi

suositellut ohjauskirjeessä luetellut toimenpiteet. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö katsoo perustelluksi suositella, että edellä kiihtymisvaiheessa oleviksi arvioituilla alueilla otetaan valtakunnallisen epidemiantorjunnan tehostamiseksi sekä epidemian leviämisen estämiseksi välittömästi käyttöön edellä leviämisvaiheessa toteutettavaksi suositellut ohjauskirjeessä luetellut toimenpiteet. Sosiaali- ja terveysministeriö kehottaa vahvistamaan edellä todetut toimenpiteet 28.3.2021 saakka. Kirjeessä rytmiharrastustoiminta siinä tarkoitetuissa tilanteissa on suositeltu keskeyttämään vuonna 2007 syntyneiden ja sitä vanhempien lasten osalta.

Kymenlaakson sairaanhoitopiirin kuntien alueilla on voimassa tartuntatautilain 58 ja 58 d §:n nojalla tehty päätös ajalla 1.4.2021-30.4.2021.

Aluehallintovirasto toteaa, että koronavirusepidemia on Kymenlaakson sairaanhoitopiirin alueella leviämisvaiheessa. Saatujen selvitysten mukaan viimeisen 14 vuorokauden ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on nyt Kymenlaaksossa 145,1. Sairaanhoitopiirissä todetaan tautiryppäitä, joita ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat merkittävän riskin tartuntojen leviämiseksi ja tartunnanjäljitys on vaarassa ruuhkaantua näillä alueilla. Uhkana on myös sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän ylikuormittuminen. Virusvariantin vuoksi epidemiatilanne on epävarma ja saattaa kiihtyä nopeastikin koko maassa.

Ottaen huomioon edellä mainittu sekä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja sairaanhoitopiirien asiantuntijatahoina antamat suositukset, Etelä-Suomen aluehallintovirasto pitää tartuntataudin leviämisen estämiseksi välttämättömänä määrätä kaikki Kymenlaakson sairaanhoitopiirin kuntien alueilla sijaitsevat tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa tarkoitetut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiiriin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat suljettaviksi asiakkailta ja osallistujilta siltä osin, kuin niitä käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan.

Edellä mainittuja tiloja voidaan kuitenkin käyttää vuonna 2008 syntyneiden ja sitä nuorempien lasten ohjattuun harrastustoimintaan. Myös lasten harrastustoimintaa koskee kuitenkin Kymenlaakson sairaanhoitopiirin alueella voimassa oleva aluehallintoviraston antama tartuntatautilain 58 d §:n mukainen määräys. Harrastustoiminnan toteuttamisessa on epidemiatasolla kaksi suositeltavaa noudattaa opetus- ja kulttuuriministeriön 2.2.2021 antamaa ohjetta lasten ja nuorten harrastustoiminnan (ml. taiteen perusopetus) järjestämisestä, rajoittamisesta ja keskeyttämisestä valtioneuvoston periaatepäätöksen 26.1.2021 mukaisilla epidemiatasoilla.

Lisäksi edellä mainittuja tiloja voidaan kuitenkin käyttää lakisääteisten palvelujen toteuttamiseen.

Päätös velvoittaa kaikkia tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita niiden harjoittaessa 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- tai urheilutoimintaa taikka

2—6 kohdassa tarkoitettua huvi- tai virkistystoimintaa seuraavissa tiloissa:

- 1) joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat sekä kuntosalit ja muut vastaavat sisäliikuntatilat;
- 2) yleiset saunat ja uimahallien, maauimaloiden, kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat;
- 3) tanssipaikat ja kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin sekä muuhun vastaavaan ryhmä-harrastustoimintaan käytettävät tilat;
- 4) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;
- 5) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;
- 6) kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin

Tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin mukaisella toiminnalla tarkoitetaan kyseisen momentin 1 kohdassa tarkoitettu liikunta- ja urheilutoimintaa ja 2-6 kohdassa tarkoitettu huvi- ja virkistystoiminta. Tämä toiminta katsotaan covid-19-taudin leviämiseksi erityisen tartuntariskin muodostavaksi toiminnaksi.

Tämä päätös ei koske ammattiurheilemista eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös Kymenlaakson sairaanhoitopiirin kuntien alueilla perustuu tämänhetkiseen alueellisen tilanteen kokonaisarvioon, jossa on arvioitu covid-19-taudin alueellisia tosiasiallisia vaikutuksia kansanterveyteen ja otetaan huomioon Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntemuksen lisäksi myös alueellisten viranomaisien näkemykset, sekä Sosiaali- ja terveysministeriön antama ohjaus rajoitustoimien tarpeellisuudesta. Toimenpiteitä harkittaessa on otettu huomioon, että tällä päätöksellä on vaikutusta yhteiskuntaan, talouteen, elinkeinoelämään sekä perusoikeuksien toteutumiseen ja johtaa tulonmenetyksiin ja heikentää elinkeinonharjoittamistoiminnan kannattavuutta ja vaikuttaa näin myös työllisyyteen. Tällä päätöksellä kuitenkin rajoitetaan toimintaa ainoastaan siltä osin kuin on välttämätöntä kiihtyvässä ja epävarmassa epidemiologisessa tilanteessa.

Aluehallintovirasto voi tehdä tartuntatautilain 58 g §:n 1 momentin mukaisen päätöksen enintään kahden viikon ajaksi. Jos epidemiologinen tilanne muuttuu, aluehallintovirasto arvioi tätä tilojen sulkemista koskevaa rajoituspäätöstä uudestaan.

Edellä todetun perusteella tämä määräys on välttämätön tartuntataudin leviämisen estämiseksi Kymenlaakson sairaanhoitopiirin kuntien alueilla.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 8, 58 c, 58 d, 58 g, 58 h, 59 a-c ja 91 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 ja 5 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin mukaan haakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös pannaan täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n 1 momentin nojalla.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa aluehallintoylilääkäri Laura Nikunen puh. 029 501 6000 (vaihe).

ylajohtaja

Merja Ekqvist

aluehallintoylilääkäri

Laura Nikunen

LIITTEET

Liite 1, Kymenlaakson sairaanhoitopiirin alueen kunnat

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätös yleistiedoksiantona

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Etelä-Suomen aluehallintovirastossa 23.4.2021 saakka. Päätöksen nähtäville asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivulla www.avi.fi

Tämän päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivulla.

Tiedoksi

Kymenlaakson sairaanhoitopiirin kunnat ja kuntayhtymät

Kymenlaakson sairaanhoitopiiri, jota pyydetään tiedottamaan päätöksestä alueidensa kuntien tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä

Kaakkois-Suomen poliisilaitos

Kymenlaakson pelastuslaitos

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtioneuvoston kanslian viestintäosasto

Digi- ja väestötietovirasto

Valtiokonttori

Maksutta

Tämä asiakirja ESAVI/12044/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/12044/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Nikunen Laura 08.04.2021 13:06

Ratkaisija Ekqvist Merja 08.04.2021 13:10